

“kopal”¿Tik ixmatok?

Por: Nemesio Villa Ruano (Traducido por Juan Parra Trinidad)

Tech in ataujtepeyo ne kuetaxkoapan Oaxaka, mokui kemej “kopal” (*Bursera schlechtendalii*). In okotsot de nijon xiwit, mokui kemej ton tata tech popochkaxit, yejua mokui tech sekin takachiwalismej. Amo kemej okseki kopalmej, *Bursera schlechtendalii* mo xeixelowa ataujpa tech to taltikpak Mexko wan se ki ixmati kuak kisa ni chokilo keman ki matekij. Xa nijon ajweyak ki palewia maj amo kuakan in okuilxiujkuajke.

In taixtemojkej ki ixnextijkej tech in xiwit 2018, ke ni chawakyo wan in oktsot de nijin xiwit, kipia miak chiwalismej de tapajtil. Tech nijin ixkisa in chikawak ajweyak ton kisa tech ni chawak wan in okotsot tech in kimichimej. Ka okseki tajtolmej in ajweyak de nijin xiwit, kipia kuasewilis, yej ika mokui keman mo tawenchiwa kampa in ajweyak kin xeixelowa y kalyetonkej.

Imágenes: Nemesio Villa Ruano

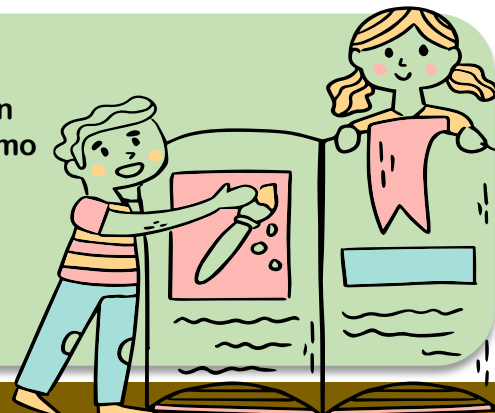
Nijin wejkwak ajweyak, ka tsiktsin kin paleuya maj ompasan yeto in kolesterol wan triglicéridos tech in kimichimej. Oksekapan, in chawak wan in okotsot de nijin xiwit, tapalewij maj amo mo xolawapan in pisilmoyomej ton kuikaj kokoxkayot kemej totonik den dengue, sika wan chikungunya.

Tan tik neki kachi ti kixmatis, kixtemo tech nijin tepos mekat. Tan tik neki kachi ti kixmatis, kixtemo tech nijin tepos mekat:
<https://doi.org/10.1016/j.fitote.2018.05.009>

¿Ton ika tech palewis in ajweyakmaj den nijin xiuwit? In pisilchiwaloni ton kipia nijin xiwitmej kuali kiplaskej kuayolsewiloni wan maj techpaliwi maj amo timo wejwelokan. No tapaluya maj in ajweyak kemej okotsot amo mo pepechokan in pisilmoyomej.

¡Timits tataujyia kixmati wan kiekpiakan in xiujpajmej!

CIENCIA EN LA SIERRA

